

ÎNTRE LIMBĂ ȘI TEATRALIZARE. METODA GLOTODRAMA

*Bolduma Veronica, asist.univ., magistru
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

BETWEEN LANGUAGE AND THEATRICALISATION. GLOTODRAMA METHOD

*Bolduma Veronica, professor;
“Ion Creanga” State Pedagogical University of Chisinau.,
ORCID 0000-0002-2306-4627
bolduma.veronica@upsc.md*

CZU: 811:792

DOI: 10.46727/c.v3.24-25-03-2023.p227-231

Abstract. One of the most effective means of unlocking students and breaking down mental reserves is theater, which offers the opportunity to use the foreign language to “do something”, possibly to entertain, and not just to demonstrate that the grammar rule was learned. Dramatization recreates a situation of spontaneous communication and facilitates memory and language learning. Often, in speech, the understanding of an utterance goes through the context, which requires semiotic competence, that is, the ability to recognize and relate the different linguistic and extra-linguistic codes. Theatrical language has the advantage of being close to speech due to the variety of speech opening and closing forms, the low frequency of the connective, lexical redundancy and the presence of extra-segmental features (exclamations, laughter, coughs, etc.) and in emphatic forms. The Glottodrama method simultaneously discusses all the components of the speech act and linguistic competence, harmonizing them in one of the oldest art forms, theater.

Keywords: Theater, dating, glottodrama method, process drama, role-play.

A vorbi o limbă străină nu înseamnă doar a-i poseda vocabularul și gramatica, dar să știi să te exprimi în cel mai potrivit mod conform codurilor culturii respective. Aceasta presupune deținerea, pe lângă competența lingvistică, a competenței comunicative, a competenței socio-culturale și pragmatice. Metodele adoptate, de obicei, pentru predarea limbilor străine la școală par a fi insuficiente, concentrându-se, în primul rând, pe corectitudinea morfosintactică, pe înțelegerea și producerea textului scris. În general, elevii nu sunt familiarizați cu producerea și receptarea orală în LS și par stânjeniți și retrași în situațiile în care li se cere să vorbească în contexte nepreconcepute. Unul dintre cele mai eficiente mijloace de a debloca elevii și de a înlătura frica de a greși este teatrul, care oferă posibilitatea de a folosi limba străină pentru a „face ceva”, eventual pentru a distra, și nu doar pentru a demonstra că regula gramaticală a fost învățată.

Dramatizarea recrează o situație de comunicare spontană și facilitează memoria și învățarea limbilor. Adesea, în vorbire, înțelegerea unui enunț trece prin context, ceea ce necesită competență semiotică, adică capacitatea de a recunoaște și relaționa diferitele coduri lingvistice și extralingvistice.

Cadrul European Comun de Referințe pentru Limbi [6] vorbește despre competența lingvistico-comunicativă, adică totalitatea cunoștințelor și abilităților care permit vorbitorului să desfășoare acțiuni lingvistice și non-lingvistice, ce cuprind:

- competență lingvistică, la rândul ei împărțită în competență lexicală, gramaticală, semantică, fonologică, ortografică, ortoepică;
- competență socio-lingvistică, legată de conștientizarea interculturală și de relațiile sociale, cum ar fi regulile de curtoazie, expresiile înțelepciunii populare și formulele de adresare (de exemplu: modul de a te adresa cuiva, ture de vorbire, salutări,...);

- competență pragmatică, ce cuprinde competențele discursivă (capacitatea de a structura propoziții), funcțională (capacitatea de a folosi limbajul în scopuri specifice) și de planificare (capacitatea de a folosi secvențe structurate, cum ar fi cerere/ofertă, salut/răspuns).

Discursul se caracterizează prin coprezența interlocutorilor, contextul comun de implementare, feed-backul imediat, folosirea intonațiilor, pauzelor și gesturilor, a repetărilor, reprogramarea discursului în funcție de circumstanțe. Este, deci, un text mai puțin controlat și organizat decât cel scris.

Învățarea unei limbi (în cazul dat referindu-mă la învățarea limbii italiene) prin teatralizare oferă posibilitatea de a exercita aceste trăsături ale italianului contemporan, în varietățile sale diatopice, diastatice și diafaze. În plus, limbajul teatral are avantajul de a fi aproape de limba vorbită datorită varietății formelor de deschidere și închidere a discursului, frecvenței reduse a conectivului, redundanței lexicale și prezenței unor trăsături extra-segmentare (exclamații, râs, tuse, etc.) și în forme emfaticе. Prezența teatrului în domeniul educațional nu este ceva nou, dar aplicarea dramatizării la predarea limbilor străine este relativ recentă și coincide cu a doua jumătate a secolului XX. Odată cu apariția metodelor comunicative, jocul de rol, simulările, dramatizarea scenelor scurte s-au răspândit în predarea limbilor, în special a limbii italiene, dar, în general, acestea sunt scurte „interludii” în contextul unei lecții tradiționale. Urmele dialogurilor sunt bine conturate și puțin se lasă în seama creativității elevului în interpretarea personajului, în timp ce situațiile sunt preponderent stereotipuri, de tipul „la gară” sau „la magazin”.

Bruner (1976) vede în joc un moment esențial pentru creșterea copilului. În anii ‘90 regizorul irlandez **O’Neill** transpune teoria în practică, dând viață unui nou tip de formă dramatică, *process drama*. Prima experimentare în studiul limbilor străine a avut loc în 1992 la Universitatea din Taipei (Kao și O’Neill), iar rezultatele au fost pozitive: au crescut motivația și libertatea exprimării în limba străină. **Metcalfе** aplică metoda la limba japoneză L2, confirmând validitatea abordării (2001). **Marschke** folosește *process drama* pentru a preda limba franceză (2004); **Stinson** și **Freebody** realizează experiențe similare în Singapore (2006), confirmând validitatea lor din punct de vedere comunicativ. *Process drama* are unele aspecte în comun cu Teatrul dell’Oppresso (Boal, 1995), dar se deosebește de acesta, pentru că nu vizează terapia psihologică și rezolvarea problemelor interpersonale, ci predarea unei discipline prin dramatizare. Profesorul se implică la fel ca și elevii, ajutând la scăderea filtrelor afective, care, deseori, încetinesc învățarea unei limbi străine, așa cum subliniază Krashen în studiile sale, în care mai afirmă că limba este dobândită mai rapid, dacă atenția este concentrată pe continut, și nu pe mijlocul de comunicare. [3]

Factorul crucial pentru succesul *process drama* este implicarea participanților, obținută prin tensiunea dramatică, care poate fi creată pornind de la conflictul dintre personaje, desfășurarea intrigii, efectul surpriză și dificultatea desfășurării. Momentele acțiunii (interpretarea rolului) alternează cu momente de reflecție asupra rolului, pentru care actorul-elev trebuie să alterneze detașarea și implicarea, ajungând la ceea ce Bullough definește drept „distanță estetică”. Contextul comunicativ se apropie de cel al vieții reale, în care rolurile nu sunt negociabile și situațiile nu sunt întotdeauna previzibile

Dramatizarea prevede recitarea (sau citirea) unui text propus, interpretarea rolurilor lasă loc pentru o mai mare libertate, role-play-iul prevede o serie de instrucțiuni pe baza cărora să se construiască interacțiunea între două sau mai multe personaje, crearea de roluri conferă maximă libertate creativă – chiar dacă uneori sunt prevăzute indicații generale – într-un context deja teatral. Metodologiile tradiționale de dramatizare precum jocul de rol (role-play) au pur și simplu roluri, în timp ce *process drama* are personaje reale, cu caracteristicile, emoțiile, gândurile lor. Implicat în povestea interpretată, actorul-elev devine personaj și scade anxietatea de a greși, precum și teama de a fi judecat de alții.[1]

Un moment esențial în realizarea acestei metode este alegerea scenetei (o fotografie, un videoclip, un cântec, un tablou, o legendă, un roman), care este motorul întregii povești: trebuie să trezească întrebări, să fie potrivită pentru construirea diferitelor roluri și produce tensiune, dar să fie adecvată vârstei, obiectivelor educaționale, nevoilor și aptitudinilor lingvistico-comunicative ale cursanților.

Elevii trebuie să intre în rol ca actori adevărați, uitând momentan de EU-I lor pentru a-și asuma pe cel al personajului.

Conduși de intrigă și de atmosfera ludică, elevii exersează limbajul pentru a crea subiecți și situații captivante, pentru a comunica stări, pentru a rezolva probleme care pot apărea în timpul laboratorului.

Process drama folosește tehnici și exerciții pregătitoare pentru a-i aduce pe elevi în rolul de actori. Pot fi de tipul:

- individual, cum ar fi relaxarea, controlul respirației etc.;
- colectiv este cel mai potrivit, întrucât favorizează practicarea limbajului precum interviurile cu personajul, dialogul dintre două sau mai multe personaje imaginare într-un moment crucial al vieții lor, aranjarea în spațiu conform relațiilor reciproce.

Implicarea produsă de process drama operează pe diferite niveluri:

- lingvistice, deoarece implică utilizarea exclusivă a limbii țintă pentru a desfășura acțiuni și a avansa intriga; acest lucru este deosebit de important în cazul LS, unde contextul de utilizare a limbii în afara sălii de clasă lipsește;
- comunicative: interpretarea unui rol este o sarcină stimulativă, mai ales când apar dificultăți;
- interculturale: intrarea și ieșirea dintr-un rol este o experiență de distanțare ca și abandonarea punctului de vedere tipic propriei culturi pentru a-l asuma pe cel al altui sistem de valori;
- afective, care asociază ceea ce s-a învățat cu o experiență importantă din punct de vedere emoțional;
- dramatice: tipic dramei procesuale, constituie laitmotivul întregii experiențe, dar se schimbă de la o întâlnire la alta;
- estetice: drama este percepută ca o experiență artistică, de apreciat ca atare, deși nu există o punere în scenă reală, niciun public, decât cel intern. [2]

Proiectul Glottodrama (este un proiect de cercetare transnațional, aprobat și cofinanțat în 2007 de Programul de învățare pe tot parcursul vieții al Uniunii Europene, program coordonat de Laboratorul de Cercetare Lingvistică, care experimentează o metodologie inovatoare de predare a limbilor străine) își propune să aplice tehnici teatrale în studiul unei limbi străine, lucrând simultan asupra aspectelor lingvistice și recitative. Se referă la metode comunicative cu orientare umanist-afectivă, luând în considerare aspectele fizice și cele psihice ale comunicării într-un mod holistic, aspectele fizice și cele mentale ale comunicării.

Este o metodologie flexibilă, care se adaptează oricărui nivel de cunoaștere a limbii și poate fi folosită atât la orele de curs, cât și ca activitate extracurriculară. Are o perspectivă pragmatică, conform unei strategii care duce la atingerea scopului de comunicare prestabilit. În laboratorul de Glotodramă toate codurile semnelor (lingvistice, paralingvistice, kinezice, iconice, muzicale etc.) ale comunicării intră în joc. Învățarea este holistică și la ea contribuie ambele emisfere cerebrale, cea dreaptă cu modalități analogico-globale și cea stângă cu modalități logico-analitice.

Glottodrama pune în discuție simultan toate componentele actului de vorbire și ale competenței lingvistice, armonizându-le într-una dintre cele mai vechi forme de artă, teatrul. [5] În stadiile inițiale de cunoaștere a limbii, elevul tinde să „acționeze”, să poarte mască, din cauza

tensiunii și a jenei. Doar cu timpul capătă încredere și stimă de sine atât de mult, încât își apropie propriul „eu” din L1 de cel al „actorului” din L2.

Pentru a face acest lucru, școala nu pare întotdeauna a fi cel mai potrivit loc, totuși, orele extracurriculare permit punerea în practică a acestei metode. În rest, atelierul de teatru implică mai mult, fiind deschis la imaginație și la o interacțiune mai autentică cu celălalt. Învățarea nu mai este un scop în sine, ci are ca scop „a face ceva” în L2. Este implicată întreaga personalitate a elevului, nu doar partea sa rațională, ci și cea emoțională, la fel cum mai multe simțuri (văzul, auzul, atingerea) sunt puse în discuție în același timp. Acest lucru ajută la eficientizarea învățării memorare mai rapidă și achiziție mai durabilă.[4]

Metoda Glotodrama poate ajuta cursantul să dobândească o mai mare stimă de sine și siguranță în relațiile interpersonale. În timpul aplicării metodei Glotodrama profesorul este un animator, care facilitează procesul de învățare printr-o relație empatică cu elevul. Elevul este activ și protagonist al propriei sale învățări, care nu are loc după modele rigide de transmitere a cunoștințelor, ci prin experimentare și eroare. Limba este împletită cu viața reală și cu experiența personală.

Principiile pedagogice ale Glotodramei sunt:

- personalitatea elevului este unică și trebuie pusă în valoare, deși în contextul unui parcurs unitar pentru întreaga clasă;
- predarea limbilor este interdisciplinară prin natura sa, având în vedere complexitatea semiotică a actului de comunicare;
- învățarea prin practică este plăcută și oferă o motivație suplimentară pentru a învăța;
- laboratorul lingvistico-teatral este o formă de lucru pe proiecte bazată pe executarea sarcinilor;
- învățarea este un proces holistic care implică mintea și corpul;
- limba străină din „limba alora” trebuie să devină „limba proprie”, un alt mijloc de comunicare a personalității;
- înțelegerea semnificațiilor are prioritate față de învățarea morfosintactică și lexicală;
- limbajul este o formă de acțiune care vizează atingerea scopurilor (principiul pragmatic);
- aspectele paralingvistice sunt cruciale pentru înțelegerea sensului și pentru adecvarea scopului comunicării;
- scopul studentului în momentul aplicării metodei Glotodramă nu este să devină actor profesionist, ci să interpreteze mai bine printr-o limbă străină.

Pentru a anima un laborator de glotodramă este nevoie de:

- un profesor actor și un profesor de limbă;
- o sală-laborator (Facultatea Limbi și Literaturi străine își propune de a înființa un laborator de dramatizare), care poate fi și sala de curs, în care se va realiza un colț pentru a fi folosit ca scenă, eventual cu o scenă, și un colț de gramatică, cu tablă, cărți de gramatică și dicționare;
- o cameră video pentru filmarea întâlnirilor și a spectacolului final;
- un număr adecvat de ore de predare.

Fiecare unitate de predare poate necesita una sau mai multe lecții și începe cu o fază de încălzire, urmată de introducere textuală. Urmează apoi proba de actorie, urmată de reflecția lingvistică, faza „studiului actorului” de reflecție asupra actoriei și se încheie cu revenirea la spectacol, după o schemă circulară.

Unitatea didactică tradițională este axată pe obiectivele lingvistice țintă, în timp ce unitatea Glotodramă se bazează pe scenariul didactic, condiția nu se referă la reușita întregului proces: dacă nu implică și nu anunță obiective bine structurate, ele nu vor putea fi atinse.

Spre deosebire de alte metodologii bazate pe dramatizare, Glottodrama oferă atât măsurarea cantitativă, cât și calitativă a rezultatelor la sfârșitul cursului.

Evaluarea calitativă se realizează prin chestionare distribuite elevilor după punerea în scenă finală și Jurnal de observații completat de către profesori, care are ca scop să fixeze ceea ce se întâmplă în afara clasei (selectarea elevilor, prelucrarea materialelor didactice, rezultatele testelor) și este un instrument de știri oportun pentru tot ceea ce are legătură cu cursul.

Ca orice metodă de predare, Glottodrama nu este potrivită pentru toți și în toate situațiile. În general, va fi probabil mai eficientă cu vorbitorii de limbi romanice.

În general, dramatizarea funcționează bine la nivel avansat, unde chiar și diferențele individuale sunt mai puțin marcate și necesită mai multă muncă din partea profesorului, unde diferențele sunt mai mult un obstacol decât o îmbogățire în cadrul lecției. Cu toate acestea, nu este o regulă universală, deoarece fiecare individ este unic și fiecare grup are propria sa dinamică, așa că este la discreția profesorilor să decidă cum să o folosească și în ce măsură.

Avantajul teatrului este că oferă feedback imediat, astfel încât profesorul are posibilitatea de a redirecționa predarea și obiectivele în funcție de clasă/grupă: nicio clasă/grupă nu este la fel cu alta, la fel cum nu există o reacție prestabilită la fiecare acțiune.

În cazul specific al Glottodramei, depinde mult de sinergia dintre cei doi profesori și de armonia fiecăruia dintre ei cu clasa/grupa academică. Când un profesor este cufundat în dinamica clasei (elev-profesor și elevi-elevi), ceva îi poate scăpa. Dacă sunt doi profesori, unul înțelege ceea ce nu vede celălalt.

BIBLIOGRAFIE

1. ARDISSINO E. “Imparare l’italiano L2/LS con testi teatrali”, in Italiano LinguaDue n. 1., p.113, 2010.
2. BOSCH F., Introduzione alla didattica dell’italiano a stranieri, Master Promotals, mod. I, p.234, 2010.
3. MAGNANI M.(2002) “Il teatro nella glottodidattica: un’esperienza tra teoria e prassi”, in Linguae 2/2002, p. 78.
4. NOFRI C. (2009), Guida al metodo Glottodrama, Edizioni Novacultur , p.176, 2009.
5. https://off-book.pixel-online.org/files/guidelines/TG03/Guideline_RO.pdf
6. <https://www.isjcta.ro/wp-content/uploads/2013/06/Cadrul-European-Comun-de-Referinta>